

Kankervaccin ook in Duitsland omstreden

Het Duitse debat over vaccin tegen baarmoederhalskanker

Achtergrond - 12 maart 2009

(12 maart 2009) Werkt het of niet? In Nederland woedt sinds kort een felle discussie over de vaccinatie tegen baarmoederhalskanker. Het kan erger. In Duitsland vliegen voor- en tegenstanders elkaar al meer dan twee jaar in de haren.

Niet alleen de vaccinatie zelf ligt in Duitsland onder vuur. Ook de geloofwaardigheid van de Duitse vaccinatiecommissie - de Ständige Impfkommission Stiko - wordt in twijfel getrokken. De koepelorganisatie van Duitse huisartsen Degam schreef vorige maand nog in een brandbrief dat "de omstreden vaccinatie tegen baarmoederhalskanker haastig is ingevoerd." Bovendien hekelen critici de nauwe banden die de Stiko onderhoudt met de farmaceutische industrie.

In Nederland woedt momenteel vooral een discussie over de veiligheid van de vaccinatie tegen baarmoederhalskanker. Critici zeggen dat er niet genoeg bekend is over de bijwerkingen van het middel. De betrouwbaarheid van de Gezondheidsraad als bevoegde instantie staat in de discussie buiten kijf: die heeft het vaccin niet voor niets aanbevolen.

De Stiko adviseerde de vaccinatie al in maart 2007. Het Duitse ministerie voor Volksgezondheid heeft het HPV-vaccin in november 2007 opgenomen in het ziekenfonds. In Nederland wordt het vaccin sinds de zomer van 2008 vergoed.

HPV

HPV staat voor humaan papillomavirus. Het nieuwe vaccin biedt bescherming tegen twee typen van dit virus. Deze zouden in zeker 70 procent van de gevallen verantwoordelijk zijn voor het ontstaan van kanker.

Strikt genomen beschermt het vaccin tegen de wratten die het virus kan veroorzaken. Daaruit kan, soms na jaren pas, kanker ontstaan. Daarmee kan ook de werking van het vaccin in feite pas na jaren onderzoek nauwkeurig worden vastgesteld - en niet na de zeven jaar die aan de invoering van het vaccin zijn voorafgegaan.

De huidige voorzitter van het Stiko zei eind vorig jaar in een interview met opinieblad Der Spiegel zich bewust te zijn van deze discrepantie. “We zaten met een moreel dilemma. We wisten dat de voorstadia met hoge waarschijnlijkheid tot kanker leidden. En we hadden een efficiënt werkend en al toegelaten vaccin tegen deze voorstadia.”

“Als we gezegd zouden hebben: laten we afwachten hoe die baarmoederhalskanker zich precies ontwikkelt, dan hadden we nog tien tot twintig jaar moeten wachten. Dan had de vaccinatiecommissie duizenden doden op haar geweten.”

Geloofwaardigheid

Toch is het de schijnbare haast waar veel van de kritiek in Duitsland zich – evenals nu in Nederland – vanaf de invoering van het vaccin op richtte. De onderzoeksperiode is te kort geweest om de effectiviteit van het vaccin onomstotelijk te bewijzen. Bovendien is het binnen dit tijdsbestek moeilijk om alle mogelijke bijwerkingen, die zich soms pas jaren later aandienen, aan het licht te brengen.

Gevolg is dat vooral uit alternatieve geneeskundige hoek al twee jaar lang twijfel over het vaccin wordt gezaaid. Inhoudelijk verschilt die kritiek weinig van de discussie die momenteel in Nederland woedt. Maar de Duitse Stiko zelf wordt ook nog eens gewantrouwd.

De geloofwaardigheid van de vaccinatiecommissie was al in het geding. De afgelopen jaren werden meerdere vaccinaties ingevoerd waarvan de effectiviteit werd betwijfeld. Zo rekent de huisartsenorganisatie voor dat de Stiko 58 miljoen euro uittrekt om 80 procent van de kinderen tegen meningokokken in te enten. Daarmee zouden acht levens worden gered.

Farmaceutische industrie

De nauwe banden van de Stiko met de farmaceutische industrie brachten eind vorig jaar dertien medische wetenschappers ertoe een manifest te schrijven waarin zij vroegen de vaccinatie te heroverwegen.

Hoewel de leden van de Stiko – veelal universitaire wetenschappers – elke vorm van belangenverstremming van de hand wijzen, worden veel van hen door de industrie betaald voor onderzoek, advieswerk of voordrachten. Wat ook niet hielp was de overstap van voorzitter Heinz-Joseph Schmitt naar een farmaceutisch bedrijf in de herfst van 2007.

Zo is het beeld ontstaan dat de schijnbare haast waarmee het HPV-vaccin is

ingevoerd vooral van voordeel is geweest voor de farmaceutische industrie. Het is met bijna 500 euro verreweg het duurste vaccin dat in Duitsland wordt toegepast.

Voorstanders

De twijfel aan het nut van het vaccin wordt vooral in de Duitse media levend gehouden. Ook door petitie's, geruchten en kritische internetsites worden meisjes steeds meer aan het twijfelen gebracht.

De meerderheid van de experts, zoals de koepelorganisatie van gynaecologen, blijft voorstander van het vaccin. Ook de samenwerking met de industrie wordt niet door iedereen als bedreigend ervaren, zoals de directeur Fred Zepp van het centrum voor kindergeneeskunde van de universiteit Mainz duidelijk maakt.

Zepp was organisator van het eerste nationale vaccinatiecongres dat begin maart in Mainz werd gehouden. Hij pleitte voor een "doelgerichte dialoog" met de industrie, omdat wetenschappers voor medicijnen en vaccins vaak afhankelijk zijn van bedrijven. Hij kreeg bijval van minister Ulla Schmidt (SPD) van Volksgezondheid, die in haar welkomstwoord "een nauwe samenwerking tussen alle betrokkenen" verlangde.

In Duitsland worden meisjes niet per brief opgeroepen zich te laten vaccineren. Afgelopen jaar hebben drie miljoen van hen een spuit gehaald.

Pim Huijnen is redacteur van het Duitslandweb

Zie ook:

[De brandbrief van de Degam](#)

[Het manifest van de Duitse wetenschappers](#)

[Website van de Stiko](#)

[Kritiek Zentrum der Gesundheit](#)

[Impfkritik.de](#)

Afbeelding:

[*MarS, www.flickr.com](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/779/kankervaccin-ook-in-duitsland-omstreden>